

Ποιοι βουλευτές καταψηφίζουν την Κυβέρνηση

του Πέτρου Ι. Παραρά

1. Το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα χαρακτηρίζεται, ειδικότερα, και ως «εκλογικευμένο», αφού το Σύνταγμα περιέχει ειδικούς κανόνες με τους οποίους επιτυγχάνεται, κατά το δυνατόν, κυβερνητική σταθερότητα και διάρκεια. Μεταξύ των κανόνων αυτών είναι και οι εξής: α) για την υποχρέωση της Κυβέρνησης να παραιτηθεί χρειάζεται ειδική ψηφοφορία στη Βουλή με αντικείμενο την ρητή άρση της εμπιστοσύνης, δεν αρκεί δε οποιαδήποτε ψηφοφορία μη ευνοϊκή για την Κυβέρνηση και β) οι βουλευτές που είναι απόντες ή «απέχουν», κατά την διαδικασία παροχής ψήφου εμπιστοσύνης, θεωρείται ότι έμμεσα έχουν εκφρασθεί υπέρ της διατηρήσεως στην εξουσία της Κυβέρνησης.
2. Έτσι, η Κυβέρνηση θεωρείται ότι έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης, εφόσον εψήφισεν υπέρ αυτής η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών, η οποία όμως δεν επιτρέπεται να είναι κατωτέρα των δύο πέμπτων του όλου αριθμού αυτών. Δηλαδή, αρκεί να υπάρξει στη Βουλή πλειοψηφία 120 βουλευτών (άρθρα 37 παρ. 2 και 84 παρ. 1 και 6 Σ).
3. Γεννάται, λοιπόν, το ζήτημα πώς θα αξιολογηθεί η ψήφος των βουλευτών που παρέστησαν μεν κατά την ψηφοφορία για την παροχή εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση, edήλωσαν όμως απλώς «παρών», δηλαδή ούτε «ναι» ούτε «όχι».
4. Ειδικότερα, κατά την ψηφοφορία για την παροχή εμπιστοσύνης πρέπει να γίνει διάκριση των βουλευτών σ' αυτούς που δεν προσέρχονται στη Βουλή και σ' αυτούς που παρίστανται κατά την ψηφοφορία. Οι παραμένοντες εκτός της αιθούσης της Βουλής είναι πράγματι απόντες, το ίδιο δε το Σύνταγμα, ερμηνεύοντας την βούλησή τους, θεωρεί ότι αυτοί, αφού δεν προσμετρούνται για την εξεύρεση της «απόλυτης

πλειοψηφίας των παρόντων», έμμεσα έχουν εκφρασθεί υπέρ της Κυβερνήσεως, δηλαδή την ανέχονται, αφού δεν προσήλθαν κατά την ψηφοφορία για να την καταψηφίσουν.

5. Το ζήτημα, λοιπόν, εντοπίζεται για τον βουλευτή που παρίσταται κατά την ονομαστική ψηφοφορία και δηλώνει απλώς «παρών», ευχέρεια που προβλέπεται από τα άρθρ. 141 παρ. 5 και 72 παρ. 6 του Κανον. Βουλής. Κατ' αρχάς, αυτός θα προσμετρηθεί μεταξύ των παρόντων βουλευτών – αφού παρίσταται και το δηλώνει –, ώστε η παρουσία του ανεβάζει τον απαιτούμενο συνολικό αριθμό για την επίτευξη της απόλυτης πλειοψηφίας των παρόντων.
6. Όμως, όποιος βουλευτής δηλώνει «παρών» τι πράγματι υπονοεί; κατά την άποψή μου, αυτό σημαίνει ότι δεν θέλει να συμμετέχει στη διαδικασία παροχής ψήφου εμπιστοσύνης, δηλαδή δεν θέλει να πάρει ευθέως θέση πάνω στο ζήτημα αυτό, άρα «απέχει». Με άλλες λέξεις, όσοι δηλώνουν «παρών» δεν θέλουν μεν να ταχθούν ανοικτά υπέρ της Κυβέρνησης και να την στηρίξουν, αλλά δεν θέλουν να φθάσουν και μέχρι του σημείου να την καταψηφίσουν – διαφορετικά θα ψήφιζαν ευθέως κατά –, άρα και αυτοί την ανέχονται.
7. Συνεπώς, η ψήφος «παρών», μη δυνάμενη να ερμηνευθεί ότι εκφράζει καταψήφιση της Κυβερνήσεως, πρέπει να λογισθεί ως θετική, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές του εκλογικευμένου κοινοβουλευτισμού, δηλαδή εξομοιούται με την ψήφο που υπερψηφίζει την Κυβέρνηση. Ο πολύς Duverger τονίζει εδώ επιγραμματικά: «όποιος δεν παίρνει ευθέως θέση, συμφωνεί» (qui ne dit mot consent). Άρα, «Παρών» = δίνω ψήφο ανοχής στην κυβέρνηση. Και από την άποψη αυτή, οι δηλώνοντες «παρών» εξομοιώνονται με τους απόντες, δηλαδή τους εκτός βουλής.
8. Τελικά, η ψήφος «παρών» συνυπολογίζεται για την ανεύρεση της πλειοψηφίας, θεωρείται δε ως θετική υπέρ της Κυβερνήσεως, ώστε βουλευτές που καταψηφίζουν την Κυβέρνηση είναι μόνον αυτοί που ρητώς ψηφίζουν «όχι» κατά την διαδικασία παροχής ψήφου

εμπιστοσύνης (βλ. περισσότερα σε Π.Παραρά, Το Κράτος Δικαίου, εκδ. Σάκουλα, 2014, σελ. 539 επ.).

Ο Πέτρος Ι. Παραράς είναι
Επίτ. Αντιπρόεδρος ΣτΕ
Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου.